

Sygn. akt VIII Ga 259/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Piotr Sałamaj (spr.)

SR del. Anna Górnik

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Grygiel

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2015 r. w Szczecinie

na rozprawie

w sprawie z urzędu

przy udziale (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S.

o ustanowienie kuratora dla osoby prawnej

w przedmiocie wniosku kuratora o przyznanie wynagrodzenia i zwrot wydatków

na skutek apelacji kuratora B. B. od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 9 maja 2014 r., sygn. akt VIII RNs 142/10

I. zmienia zaskarżone postanowienie w punkcie 1. w ten sposób, że przyznaje B. B. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie kwotę 1.000 zł (jednego tysiąca złotych) tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S. oraz kwotę 725,40 zł (siedmiuset dwudziestu pięciu złotych czterdziestu groszy) tytułem zwrotu wydatków poniesionych w związku z pełnieniem tej funkcji;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zwraca skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie kwotę 30 zł (trzydziestu złotych) uiszczoną tytułem opłaty sądowej.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSR del. Anna Górnik

Sygn. akt VIII Ga 259/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 maja 2014 r. (sygn. akt VIII RNs 142/10) Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie przyznał kuratorowi B. B. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie kwotę 540 zł tytułem wynagrodzenia za sprawowanie kurateli dla (...) spółki z o.o. w S. oraz kwotę 464,10 zł tytułem zwrotu wydatków.

W uzasadnieniu wskazano, że postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2011 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie ustanowił dla osoby prawnej – (...) spółki z o.o. w S., kuratora w osobie B. B. i jednocześnie upoważnił kuratora do podejmowania w imieniu spółki wszelkich czynności faktycznych i prawnych niezbędnych do powołania zarządu tejże spółki, względnie niezbędnych do jej likwidacji.

W dniu 14 kwietnia 2014 r. kurator przedłożył sprawozdanie z czynności podjętych w trakcie sprawowania funkcji, w których wyniku wyrokiem zaocznym Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie rozwiązał spółkę, a następnie wszczął postępowanie w przedmiocie ujawnienia informacji o rozwiązaniu spółki we właściwym rejestrze.

W dniu 2 czerwca 2014 r. kurator złożył również wniosek o przyznanie mu wynagrodzenia oraz zwrotu poniesionych wydatków za okres od 22 sierpnia 2011 r. do dnia 22 grudnia 2013 r. w łącznej wysokości 10.666,12 zł. Jako podstawę prawną zgłoszonego żądania, kurator wskazał art. 9 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, regulacje zawarte w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych oraz rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1982 r. w sprawie stawek, warunków przyznawania i wypłaty ryczałtu przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin oraz stawek należności kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich. Ustalając wysokość wynagrodzenia, kurator przyjął stawkę przewidzianą dla kuratora specjalisty, tj. 2,3 kwoty bazowej - z uwagi na szereg czynności powstałych przy sprawowaniu kurateli, w tym zagadnień prawnych mających stanowić sferę problematyczną dla wieloletnich praktyków. W konsekwencji kurator przyjął, że w związku z pełnieniem kurateli przepracował około 369 godzin, co przy przemnożeniu przez kwotę 24,49 zł, stanowiącą wynik podzielenia wynagrodzenia kuratora przez liczbę godzin jego pracy w miesiącu, dało kwotę 9.036,81 zł. Z wnioskiem kurator przedłożył także wyliczenie kosztów poniesionych w związku z pełnieniem funkcji, obejmujących koszty paliwa, sporządzenia kopii pism, zakupu płyt CD, kosztów rozmów telefonicznych, zakupu baterii do aparatu fotograficznego, opłat parkingowych itp., na łączną kwotę 1.629,40 zł.

Przywołując regulacje dotyczące ustanowienia kuratora zawarte w 42 § 1 k.c. oraz art. 179 § 1 i 2 k.r.o. Sąd Rejonowy przyjął, że wniosek B. B. zasługuje na uwzględnienie w części.

W ocenie Sąd ustanowiony w sprawie kurator podjął szereg czynności objętych upoważnieniem wynikającym z postanowienia o jego ustanowieniu i doprowadził do rozwiązania spółki, co uzasadniało przyznanie wynagrodzenia za wykonaną pracę. Sąd przyjął także, że kurator jest osobą niezwiązaną w żaden sposób z przedmiotową spółką, zaś nakład jego pracy, oceniany z punktu widzenia osiągniętych efektów, okazał się znaczny.

Z uwagi na fakt, iż postępowanie w sprawie ustanowienia kuratora zostało wszczęte z urzędu, zaś postanowienie sądu wydane zostało w oparciu o przepis art. 603 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 kwietnia 2010 r., a także okoliczność, że kuratorowi nie udało się ustalić żadnych składników majątku spółki, z których możliwe byłoby pokrycie jego wynagrodzenia, Sąd doszedł do przekonania, że wynagrodzenie kuratora winno zostać pokryte ze środków finansowych Sądu opiekuńczego.

Dalej Sąd podkreślił, że sposób ustalania wysokości wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla osoby prawnej nie został szczegółowo uregulowany, przepis art. 179 § 1 k.r.o. wskazuje natomiast tylko, że powinno ono być „stosowne”. W konsekwencji, ustalając wysokość należnego kuratorowi wynagrodzenia, Sąd kierował się treścią rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Przyznanie kuratorowi wynagrodzenia w stawce analogicznej dla tej, jaką otrzymałby adwokat ustanowiony z urzędu, było adekwatne do zakresu podejmowanych przez kuratora czynności. Przy uwzględnieniu powyższego, Sąd kierował się dyspozycją § 11 ust. 1 pkt 23 w zw. § 19 pkt 1 w zw. z § 5 rozporządzenia, zgodnie z którym stawka wynagrodzenia dla adwokata ustanowionego z urzędu w sprawie o rozwiązanie spółki kapitałowej wynosi 360 zł. Sąd zauważył przy tym, że wskazane wynagrodzenie przyznawane jest za udział w sprawie, niezależnie od czasu trwania i ilości podejmowanych czynności. Szczególny nakład pracy pełnomocnika, może być zaś podstawą do zwiększenia wynagrodzenia do 150% stawki minimalnej (§ 19 pkt 1 rozporządzenia). Z uwagi na zaangażowanie kuratora w prowadzenie niniejszej sprawy za zasadne sąd uznał przyznanie mu wynagrodzenia w stawce powiększonej o 150%, tj. w kwocie 540 zł.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwrotu wydatków kuratora poniesionych w związku z pełnieniem funkcji, Sąd Rejonowy oparł o regulację zawartą w § 19 pkt 2 powołanego rozporządzenia. W tym względzie Sąd nie przychylił się do wniosków kuratora o zwrot wszystkich kosztów przejazdu własnym samochodem, przyjmując, że nie wszystkie podejmowane przez kuratora czynności wymagały osobistego stawiennictwa i mogły zostać załatwione np. za pośrednictwem poczty. Powyższe dotyczyło czynności podejmowanych przez kuratora w dniach 12 i 18 października 2011 r., 14 lutego, 2, 5 i 22 marca, 5 kwietnia, 24 maja, 11 lipca, 6 września, 5 października, 16 listopada, 5 grudnia 2012 r. oraz 12 sierpnia i 11 października 2013 r. W tym zakresie Sąd przyznał zwrot kosztów, jakie kurator poniósłby za pokrycie przesyłki poleconej do sądu, tj. w kwocie 4,20 zł, w łącznej kwocie 67,20 zł (16 przesyłek x 4,20 zł).

Za uzasadniony Sąd I instancji uznał natomiast wniosek o zwrot kosztów przejazdów w dniach 22 sierpnia, 13 i 14 października, 18 listopada i 2 grudnia 2011 r. oraz 27 stycznia, 2 marca, 17 maja, 5 września i 19 listopada 2012 r., a także 8 sierpnia 2013 r. jako wymagających podjęcia przez kuratora czynności osobiście. W tym kontekście Sąd uwzględnił wniosek o przyznanie zwrotu kosztów podróży prywatnym samochodem, wskazując, że koszt ten, ustalony przez kuratora w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. Nr 27, poz. 271), nie odbiega znacznie od kosztów związanych z zakupem biletów komunikacji miejskiej. Mając na uwadze miejsce zamieszkania kuratora, Sąd ustalił uśredniony koszt takiego przejazdu w kwocie 21,90 zł (21 km x 0,5214 zł), co dało łączną kwotę 240,90 zł (11 x 21,90 zł). Jako podstawę powyższych wyliczeń Sąd przyjął pokonywanie najkrótszej trasy od miejsca zamieszkania kuratora do siedziby Sądu rejestrowego.

Odnosząc się do żądania zwrotu kwoty 1.000 zł (jako sumarycznych kosztów związanych z drukiem pism, zakupem płyt CD, kosztów rozmów telefonicznych, baterii do aparatu fotograficznego, opłat parkingowych itp.) Sąd wskazał, że kurator nie udokumentował ich poniesienia, ani ich rozmiaru. Żądaną kwotę, z punktu widzenia zasad doświadczenia życiowego Sąd ocenił przy tym jako wygórowaną. Za uzasadnione przyjęto więc koszty związane z pozyskaniem odpisu zupełnego z KRS w kwocie 60 zł, koszty opłat parkingowych w kwocie 66 zł (11 przejazdów x 2 h postojów x 3 zł), 30 zł za druk pism, koszty rozmów telefonicznych, zakup płyty CD itp. w łącznej kwocie 156 zł. W konsekwencji łączne wydatki związane z pełnieniem kurateli Sąd ustalił na kwotę 464,10 zł (67,20 zł + 240,90 zł + 156 zł) i w tej wysokości przyznał ich zwrot.

Pismem z dnia 21.05.2014 r. zażalenie na postanowienie z dnia 9 maja 2014 r. wniósł kurator domagając się jego uchylecia oraz przyznania kwot wskazanych we wniosku. W uzasadnieniu kurator podkreślił, że zestawienie wnioskowanych, jak i przyznanych mu środków finansowych wskazuje na znaczne rozbieżności, a Sąd nie rozpoznał istoty sprawy. Za zasadniczą tego przyczynę kurator uznał zastosowanie niewłaściwej podstawy prawnej przy dokonywaniu rozliczenia finansowego, czyli takiej która jest krzywdząca dla jego osoby i działań przez niego podejmowanych.

Kurator wskazał, że dotychczasowa linia orzecznicza (np. sygn. akt X RCz 49/13) wskazuje, że w danym przypadku powinny mieć zastosowanie przepisy o pomocy społecznej. Ustalenie wysokości wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla osoby prawnej nie zostało szczegółowo uregulowane, a przepis art. 179 § 1 k.r.o. wskazuje jedynie, iż powinno ono być „stosowne”. Zdaniem kuratora w zaistniałej sytuacji, w myśl art. 178 § 2 k.r.o. należy zatem odpowiednio stosować przepisy tego kodeksu regulujące kwestie sprawowania opieki. Art. 162 § 3 k.r.o., przewidujący możliwość przyznania wynagrodzenia ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej, w tej sytuacji winien znaleźć więc zastosowanie.

W przedmiocie nie przychylenia się Sądu Rejonowego do przyznania zwrotu wszystkich kosztów przejazdu kurator wskazał, że uregulowanie poszczególnych spraw osobiście stanowi preferowaną formę, bowiem osobiste zawieszenie pisma umożliwia również zaoszczędzenie czasu dla odbiorcy korespondencji (zwykle kilku dni), a także pozwala na pozyskanie wiedzy od osób pracujących przy poszczególnych sprawach. Wysyłanie korespondencji niejednokrotnie wiąże się też z poświęceniem znacznej ilości czasu z uwagi na częste kolejki, dostanie się do placówki, czy też samo przygotowanie korespondencji. Nadto zdaniem kuratora część przesyłanej korespondencji nie kosztowałaby 4,20 zł,

gdyż waga przesyłek przekraczałaby przyjętą przez sąd wysokość opłaty (np. pisma z dnia 14 lutego 2012 r., 13 kwietnia 2012 r., 17 maja 2012 r.). Dodatkowo kurator zarzucił, że w przedmiocie punktu, który brzmiał: druk/kopie pism, płyty CD, telefon, baterie/akumulatory do aparatu fotograficznego, opłaty parkingowe, etc. - 1.000 zł sąd jedynie częściowo odniósł się do poniesionych kosztów pomijając ich znaczną ilość.

Uznając jednak za częściowo uzasadniony zarzut sądu dotyczący nie udokumentowania poniesionych kosztów i ich rozmiaru, kurator zaznaczył, że przedstawienie dowodów zakupów to kolejny aspekt finansowy i czasowy uznany przez kuratora za zbędny. Udokumentowanie powyższego oznaczałoby kolejne nakłady kuratora zarówno finansowe (np. na urządzenie wielofunkcyjne, czy na fotokopie=baterie), jak i czasowe co przy przyjętej przez Sąd interpretacji przepisów prawa oznacza dla kuratora kolejną pracę bez wynagrodzenia, czy też w symbolicznej jej wysokości.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało się odnieść do kwestii jaki środek odwoławczy przysługuje od postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia kuratora dla osoby prawnej. Z treści art. 597 § 2 w związku z art. 605 k.p.c. wynika, że postanowienie w przedmiocie przyznania wynagrodzenia kuratorowi jest zaskarżalne, nie został jednak określony rodzaj środka zaskarżenia. Decydujące znaczenie w tej kwestii ma stwierdzenie, czy postanowienie to jest orzeczeniem co do istoty sprawy, które zawiera merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniu wniosku, czy też orzeczeniem dotyczącym kwestii wпадkowych, rozstrzygającym zagadnienia należące do dziedziny postępowania. Postanowienia co do istoty sprawy są orzeczeniami merytorycznymi, u których podłoża leży prawo materialne, umożliwiające rozstrzygnięcie o zgłoszonym żądaniu.

Postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia opiekuna pierwotnie było uznawane w orzecznictwie za postanowienie, które nie rozstrzyga sprawy merytorycznie i mogło być zaskarżane zażaleniem. Stanowisko to trzeba odnieść również do kuratora, ze względu na brak wypowiedzi dotyczących wprost jego wynagrodzenia, a możliwość odpowiedniego stosowania do kurateli przepisów postępowania regulujących opiekę została przewidziana w art. 605 k.p.c. Wynagrodzenie jest zagadnieniem incydentalnym, pojawiającym się przy sposobności rozpoznawania istoty sprawy, a skoro podlega zaskarżeniu (art. 597 § 2 k.p.c.) bez określenia rodzaju środka, to należy przyjąć, że jest nim zażalenie (por. uchwała Sądu Najwyższego z 8 maja 1975 r., III CZP 26/75).

Zapratywanie odmienne, prowadzące do wniosku, że od postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia dla kuratora przysługuje apelacja, zostało wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2011 r., III CZP 140/10 (OSNC 2011/11/123). Było podyktowane zmianą art. 162 § 2 k.r.o., aksjologii podejścia do kwestii wynagrodzenia za wykonaną pracę oraz poglądów na istotę i znaczenie środków odwoławczych. Obecnie stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii jest już ugruntowane i wsparte dalszymi argumentami, przemawiającymi za tym, że postanowieniem co do istoty sprawy w rozumieniu art. 518 k.p.c. jest postanowienie, które zawiera merytoryczne rozstrzygnięcie żądania objętego wnioskiem (np. uchwała SN z 2 kwietnia 2008 r., III CZP 12/08, OSNC 2009/6/78). W każdym razie, gdy sprawa dotyczy kuratora prawa materialnego orzeczenie w przedmiocie jego wynagrodzenia stanowi postanowienie co do istoty sprawy w rozumieniu art. 518 k.p.c., zawierające merytoryczne rozstrzygnięcie żądania objętego wnioskiem (por. uchwałę SN z 28 marca 2014 r., III CZP 6/14, OSNC 2015/1/5)

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela to stanowisko, niezależnie od tego, że ostatnia przywołana uchwała SN dotyczy kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej. Orzeczenie w przedmiocie wynagrodzenia może być zamieszczone zarówno w postanowieniu o ustanowieniu kuratora, jak też w oddzielnym postępowaniu, dotyczącym tego żądania; w obu przypadkach ma ono taką samą istotę. Nie można traktować tego postanowienia jako wykonującego orzeczenie o ustanowieniu kuratora, które zostało uregulowane odrębnie. Przemawiają również za tym stanowiskiem racje wynikające z publicznoprawnego charakteru kurateli i prawa do wynagrodzenia przysługującego kuratorowi na podstawie przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy (wpierw X Wydział Cywilny Rodzinny, a następnie VIII Wydział Gospodarczy, do którego sprawa została przekazana) potraktował wywiedziony przez kuratora B. B. środek odwoławczy z dnia 21

maja 2014 r. jako apelację od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 9 maja 2014 r. (sygn. akt VIII RNs 142/10), co m.in. skutkowało jego rozpoznaniem na rozprawie.

Mając na uwadze przedstawione w apelacji zarzuty sprowadzające się przede wszystkim do kwestionowania zastosowanych przez Sąd pierwszej instancji przepisów dla ustalenia wysokości wynagrodzenia kuratora (sama zasada odpłatności kurateli nie budzi w tej sprawie wątpliwości), zaznaczenia wymaga, że konieczność ustanowienia kuratora dla osoby prawnej może pojawić się w kilku przypadkach. Jednym z nich (jak w niniejszej sprawie), jest sytuacja, gdy osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw z powodu braku powołanych do tego organów (art. 42 k.c.). Apelujący jest kuratorem powołanym właśnie na podstawie art. 42 § 1 k.c. Rola kuratora w tym przypadku z natury rzeczy mająca charakter tymczasowy sprowadza się do obowiązku prowadzenia spraw osoby prawnej, na kuratorze spoczywa zaś obowiązek niezwłocznego podjęcia starań zmierzających do powołania właściwych organów, a w razie potrzeby powinien dążyć do likwidacji takiej osoby. Kuratora, o którym mowa, powołuje sąd opiekuńczy na podstawie art. 603 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 kwietnia 2010 r.), a zatem w postępowaniu nieprocesowym. Przepisy tego postępowania nie regulują wprost dalszych kwestii z tym związanych. Z mocy art. 605 k.p.c., w zakresie wynagradzania kuratora, zastosowanie ma wobec tego art. 179 k.r.o., ustanawiający zasadę odpłatnej kurateli.

Zgodnie z art. 179 k.r.o. organ państwowy, który ustanowił kuratora, przyzna mu na jego żądanie stosowne wynagrodzenie za sprawowanie kurateli, a wynagrodzenie to pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której kurator jest ustanowiony, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora. W myśl § 2 tego przepisu wynagrodzenia nie przyznaje się, jeżeli nakład pracy kuratora jest nieznaczny, a sprawowanie kurateli czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Odpłatność czynności kuratora nie ma więc charakteru bezwarunkowego i doznaje ograniczeń.

Wbrew wywiodom skarżącego unormowanie w art. 179 k.r.o. kwestii wynagrodzenia należnego kuratorowi wyłącza - przynajmniej co do zasady - stosowanie w tym zakresie przepisów o opiece, a ściślej zasad określonych w art. 162 k.r.o. W art. 179 k.r.o. przyjęta została bowiem samodzielna koncepcja odpłatności funkcji kuratora. Przywołany zaś przez kuratora w apelacji art. 178 § 2 k.r.o., stanowi wprawdzie, że do kurateli stosuje się odpowiednio przepisy o opiece, niemniej z jego treści wynika, że odpowiednie zastosowanie odnosi się jedynie do zakresu zagadnień nieuregulowanych przez przepisy, które przewidują ustanowienie kuratora. Przepis art. 179 k.r.o. poza tym, że przewiduje odrębną podstawę przyznania wynagrodzenia, to samodzielnie reguluje również kwestie przesłanek odnoszących się do jego nieprzyznania, a także kwestie pokrywania wynagrodzenia. Przepisy o pomocy społecznej zostały zaś przywołane w art. 162 k.r.o. właśnie w związku z zagadnieniem pokrywania wynagrodzenia.

Koncepcja zastosowania przepisów o pomocy społecznej do ustalenia wysokości wynagrodzenia kuratora jest nieuzasadniona także w świetle poglądów judykatury. Stosownie do treści art. 162 k.r.o. w braku majątku lub dochodów osoby, dla której opieka została ustanowiona, wynagrodzenie jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej, tymczasem wynagrodzenie dla kuratora ustanowionego z urzędu na podstawie art. 42 k.c. w braku majątku lub dochodów osoby prawnej jest pokrywane przez Skarb Państwa - sąd rejestrowy (vide uchwała SN z 13 marca 2015 r., III CZP 4/15, Biuletyn SN 2015/3/8). Przywołane orzeczenie pozostaje aktualne, niezależnie od oznaczenia statio fisci Skarbu Państwa, także do sądów opiekuńczych dotychczas właściwych do ustanawiania kuratorów (art. 603 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 kwietnia 2010 r.). Natomiast postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie, wydane w sprawie X RCz 49/13, na które powołał się skarżący, odnosi się do kuratora ustanowionego dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo i wskazuje na odpowiednie zastosowanie art. 162 k.r.o., niemniej w tym kontekście odnosi się do zagadnienia przyznania środków od właściwego organu.

Nie znajdując z powyższych względów podstaw do stosowania przepisów o pomocy społecznej (a dokładnie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.) do określania wynagrodzenia dla kuratora prawa materialnego dla osoby prawnej, Sąd odwoławczy wyklucza również zastosowanie w tym zakresie pozostałych przepisów przywołanych w petitum wniosku kuratora z dnia 14 kwietnia 2014 r. o przyznanie wynagrodzenia oraz zwrotu wydatków (karta 66 akt), w szczególności przepisów dotyczących wynagrodzenia kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich. Instytucja kuratora dla osoby prawnej i kuratora zawodowego

zbieżną ma wyłącznie nazwę „kurator”, zupełnie inne są natomiast cele i zadania tych kuratorów. Otóż zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. kuratorach sądowych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 795) kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Kurator powołany na podstawie art. 42 k.c. nie wykonuje orzeczeń sądu, a jego zadania zawarte są w orzeczeniu o ustanowieniu tegoż kuratora.

Jak wskazano wyżej, nie ulega wątpliwości, że ustawodawca przyjmując odpłatność kurateli i przewidując mechanizm zabezpieczający efektywność tego prawa (subsidiarną odpowiedzialność osób wskazanych w art. 179 §1 k.r.o.) nie rozstrzygnął, z jakiego źródła (podstawy prawnej) należy przyznać wynagrodzenie kuratorowi ustanowionemu z urzędu (a więc przede wszystkim w interesie Państwa, czy też ściślej – w celu realizacji funkcji publicznych Państwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego) zwłaszcza w sytuacji, gdy osoba prawna nie ma majątku ani dochodów. Brak takiej regulacji, przy wskazanych wyżej wnioskach dotyczących, innych zbliżonych stanów faktycznych, dotyczących kuratora ustanawianego dla osoby prawnej, w ocenie Sąd Okręgowy czyni uzasadnionym dokonanie wykładni normy art. 179 § 1 k.r.o. przy zastosowaniu zasad wnioskowania per analogiam.

Poszukując normy najbardziej adekwatnej dla stanu faktycznego objętego niniejszą sprawą, stwierdzić należy, że instytucję zbliżoną do instytucji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 § 1 k.c. przewiduje ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym, która zakłada ustanowienie kuratora w art. 26 ust 1. Kurator taki zostaje ustanowiony, gdy osoba prawna nie składa wniosku o wpis do rejestru lub nie składa dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe, a kurator taki ma kompetencje do przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej, a nawet czynności zmierzających do likwidacji osoby prawnej. Zatem zakres kompetencji i powinności kuratora powołanego na tej podstawie jest istotnie zbliżony do kurateli opartej o normę art. 42 k.c.

Kurator ustanowiony na podstawie art. 26 ustawy o KRS ma prawo do wynagrodzenia za swoją działalność oraz do zwrotu uzasadnionych wydatków, które poniósł w związku ze swoimi czynnościami (art. 32 ust. 1). W myśl ust. 2 wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, przyznaje postanowieniem sąd rejestrowy, w wysokości stosownej do zakresu dokonanych przez kuratora czynności, zasądzając na rzecz kuratora należne mu kwoty od osób zobowiązanych do pokrycia kosztów jego działalności oraz orzekając o obowiązku tych osób zwrotu wydatków poniesionych przez Skarb Państwa. Sąd może postanowieniem przyznawać kuratorowi zaliczki w miarę dokonywanych czynności, zgodnie natomiast z art. 32 ust. 3 koszty działalności kuratora obciążają solidarnie osobę prawną, dla której został ustanowiony, oraz członków jej organu pełniących funkcję zarządu.

W nawiązaniu do ostatniego przytoczonego przepisu stwierdzić należy, że w tej sprawie nie było wątpliwości co do tego, że podmiotem, którego obciąża wynagrodzenie i wydatki kuratora dla (...) spółki z o.o. w likwidacji w S., jako podmiotu, który nie ma odpowiedniego majątku i dochodów, jest Skarb Państwa, czemu dał wprost wyraz Sąd pierwszej instancji w sentencji zaskarżonego postanowienia.

Jeżeli natomiast chodzi o wysokość wynagrodzenia kuratora, to regulowana jest ona przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 33 ustawy o KRS. I zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. (Dz.U. z 2000 r., poz. 1242), które obowiązuje od 1.01.2001 r., stawki wynagrodzeń kuratorów nie mogą być niższe niż 150 zł i nie mogą przekraczać 4.000 zł, zaś w myśl § 3 w szczególnie uzasadnionych przypadkach można przyznać wynagrodzenie w wysokości do 6.000 zł, jeżeli uzasadnia to rodzaj i stopień sprawy.

Z powyższych uregulowań rozporządzenia MS wynika, że wynagrodzenie kuratora przyznawane jest całościowo (jednorazowo) w ww. granicach kwotowych, za cały okres sprawowania kurateli. Jednocześnie w art. 32 ust. 2 zdanie ostatnie ustawy o KRS przewidziano możliwość przyznawania kuratorowi zaliczki w miarę dokonywanych czynności, co jest ze wszech miar uzasadnione, gdyż niejednokrotnie czynności związane z powołaniem nowych piastunów osoby prawnej, bądź postawieniem jej w stan likwidacji, są czasochłonne i generują wydatki, więc nie sposób oczekiwać od kuratora, że będzie wykonywał te czynności nieodpłatnie.

W tej sprawie kurator B. B. wniósł o przyznanie mu wynagrodzenia oraz zwrotu wydatków za okres od 22 sierpnia 2011 r. do 22 grudnia 2013 r., a ponieważ w dalszym ciągu pełni on swoje obowiązki jako kurator, pomimo rozwiązania

spółki z o.o. w likwidacji (...), gdyż do chwili obecnej nie został ustanowiony likwidator (postępowanie w tym przedmiocie jest w toku przed Sądem rejestrowym), to wniosek kuratora z dnia 14 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy potraktował jako wniosek o zaliczkę na poczet wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora.

Rozważając zatem wysokość należnej kuratorowi zaliczki i uznając za błędną podstawę prawną zastosowaną w przedmiocie wynagrodzenia w zaskarżonym orzeczeniu, Sąd drugiej instancji, z uwagi na efekt osiągniętej przez B. B. pracy, polegający na rozwiązaniu spółki, przyjął, w oparciu o § 2 rozporządzenia MS z dnia 21 grudnia 2000 r. w zw. z art. 32 ust. 2 ustawy o KRS, że adekwatną będzie zaliczka w kwocie 1.000 zł. Jakkolwiek bowiem kurator podjął szereg czynności, opisanych w sprawozdaniach składanych do akt sprawy o ustanowienie kuratora i odzwierciedlonych na płytach CD, to w zdecydowanej większości miały one charakter techniczny (np. zapoznawania się z aktami sądowymi i wykonywanie ich fotokopii, zapoznawanie się z aktami rejestrowymi i pozyskiwanie odpisów aktualnych z rejestru przedsiębiorców, czy składanie wniosków o odpisy orzeczeń), a z czynności strictly merytorycznych i związanych z celem ustanowienia kuratora na podstawie art. 42 k.c., na podkreślenie zasługuje rozwiązanie spółki w wyniku wytoczonego przez kuratora powództwa. Reasumując, w świetle podstawowych „widełek” wynagrodzenia kuratora (150 zł – 4.000 zł) kwota 1.000 zł jest odpowiednia do czasu za jaki jest przyznana (do grudnia 2013 r.) oraz do efektów działań kuratora. Zaś jej zaliczkowy charakter oczywiście nie przesądza ostatecznej wysokości wynagrodzenia kuratora, również przy uwzględnieniu § 3 ww. rozporządzenia, jak i możliwości przyznania kuratorowi dalszych zaliczek na poczet wynagrodzenia.

W myśl art. 32 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym kuratorowi przysługuje także zwrot wydatków, które poniósł w związku ze swoimi czynnościami.

W rozpoznawanej sprawie ustalając uśredniony koszt przejazdu kuratora Sąd Rejonowy przyjął ostatecznie wskazaną przez kuratora stawkę, określoną przy użyciu wskaźnika przewidzianego w § 2 pkt 1 lit. b) rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. z 2002 r., poz. 271 ze zm.), tj. 0,5214 zł dla samochodów osobowych o pojemności skokowej silnika poniżej 900 cm³. Prawidłowości ustaleń w zakresie przyjętej stawki oraz ustaleń co do pokonywanej odległości kurator nie kwestionował, tym samym na potrzeby niniejszego rozstrzygnięcia przyjąć należało, że koszt poszczególnych przejazdów wskazanych w zestawieniu kuratora wyniósł 21,90 zł. Niezależnie od powyższego w ocenie Sądu odwoławczego weryfikacji podlegała ilość przejazdów uznanych za nieuzasadnione. Sąd pierwszej instancji odmówił bowiem przyznania kosztów 16 przejazdów przyjmując, że nie wymagały one osobistego stawiennictwa i mogły zostać załatwione za pośrednictwem poczty. Ze stanowiskiem w tym nie sposób się jednak zgodzić zwłaszcza mając na uwadze, że przy ustaleniu stawki za przejazd samochodem Sąd Rejonowy zaznaczył, że nie odbiega ona znacznie od kosztów zakupu biletów komunikacji miejskiej nie biorąc jednak pod uwagę, że załatwienie spraw za pośrednictwem poczty również może wiązać się z potrzebą poniesieniem kosztów zakupu takich biletów. Dodatkowo więc koszt zakupu biletów należałoby następnie zwiększyć o opłatę pocztową. Jak słusznie zauważył przy tym skarżący, koszt opłaty pocztowej z uwagi na wagę przesyłki nie zawsze pozostawałby na takim samym poziomie. W tym miejscu zaznaczenia także wymaga, że Sąd Rejonowy wykazał się pewną niekonsekwencją przyjmując bowiem przy tożsamej argumentacji, że czynność podjęta w dniu 2 marca 2012 r. wymagała osobistego zaangażowania kuratora, jednocześnie odmówił przyznania mu kosztów przejazdu w związku z jej dokonaniem.

W tym stanie rzeczy należało przychylić się do wniosku kuratora o zwrot kosztów wszystkich 26 przejazdów własnym samochodem, a łączną kwotę wydatków z tym związanych przy zastosowaniu stawki 21,90 zł za jeden przejazd ustalić na kwotę 569,40 zł.

Odnosząc się do dalszych zarzutów apelacji związanych z uwzględnieniem przez Sąd Rejonowy wyłącznie kwoty 156 zł w ramach zwrotu pozostałych wydatków wskazać należy, że poniesione koszty zwraca się w udokumentowanej wysokości. Nie powinno ulegać wątpliwości, że kurator winien wykazać fakt podniesienia określonych wydatków. Tymczasem w uzasadnieniu apelacji skarżący sam przyznał, że kosztów ustalonych na kwotę 1.000 zł nie udokumentował. Za zupełnie chybione uznać przy tym należy wywody jakoby właściwe udokumentowanie

poniesionych kosztów oznaczało kolejne nakłady zarówno finansowe i czasowe. Uzyskanie stosownego potwierdzenia dla dokonania określonej czynności (w postaci rachunku czy faktury), a następnie przedłożenie jej w oryginale wraz z wnioskiem o wynagrodzenie nie generuje żadnych dodatkowych nakładów. W konsekwencji łączną kwotę uzasadnionych wydatków związanych z pełnieniem kurateli Sąd odwoławczy ustalił na kwotę 725,40 zł (569,40 zł tytułem kosztów przejazdu i 156 zł tytułem pozostałych wydatków).

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej ustaleń i wywodów Sąd Okręgowy - stosownie do art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżone postanowienie w sposób określony w sentencji, uwzględniając apelację tylko częściowo odnośnie wynagrodzenia kuratora i zwrotu jego wydatków.

W pozostałym zakresie apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.).

Zwracając skarżącemu uiszczoną opłatę sądową (pierwotnie od zażalenia) Sąd odwoławczy kierował się brzmieniem przepisu art. 96 ust. 1 pkt 5 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w myśl którego kurator nie był zobligowany do uiszczenia opłaty od wniesionego środka odwoławczego.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSR del. Anna Górnik